

הפרוטוקול האגא של שיחת המשוררת הפלסטינית עם דיין שינאת יהודים? מה פתאום!?

מה שהיה נתן אלתרמן עבור הישוב היהודי מתקופת המנדט, מהחל כיום הפך שוררת בת שכם, פדואה טוקאן לפלסטינית בכל פוזרונת. הרחקה הניצחית (41), פירסמה עד כה חמישה קובצי שירה, שהופצו צו ככל ארצות ערב. לפני חודשים מיספר, כאשר נפגשה בביתה עם שרהביטחון משה דיין, לפי יוזמתו של דיין, חיכו הכל לשמוע על תוכן הפגישה.

דיין, נאמן להבטחתו לפדואה, לא פירסם את תוכן השיחה. גם המשוררת עצמה מילאה פיה מים. ראש עיריית שכם, חמדי כנען, שנכח בשיחה, השמיע רק רמזים על תוכנה. לפני שבועות מיספר שהתה פדואה ב"קהיר ואף נפגשה שם עם נשיא מצרים. ב"עסקבות ביקור זה פירסם השבועון המצרי רזו אליוסוף פרוטוקול מלא של השיחה בינה לבין דיין. להלן הוא מובא כולו:

דיין: מדוע את שונאת יהודים?
פדואה: אני? מה פתאום? אני לא שונאת יהודים, כשם שאיני שונאת כל עדה אחרת שהיא. אבל אני שונאת כובשים.

דיין: מוטב שהיית גלויה-לב ותודי שאת שונאת אותנו. שיריך תורגמו לעברית. אפשר לחוש את השינאה שבהם מכל פרק ופרק. כל שיר יש בו כדי ליצור עשירה מדאינים. או מה את רוצה מכל זה?
פדואה: או מה מטרתך, לדעתך? אני מצלה בכתב מה שאני חשה בליבי ומה שיש חשים בני-עמי. ראיתי את יפו שהפכה לעיר חרבות. ראיתי גם את מעשיכם עם נשים וטף. לוא היה הדבר הזה קורה איתכם, האם הייתם שוכחים?

דיין: האמיני לי שאני מעריך אותך מאוד. אל תתפלאי לשמוע שאני מאחל של-עמי יהיו משוררים כמותך. אבל נודע לי שאת כותבת שירים בהם את מסיתה נגדנו. לדעתי לוא היינו במקומכם היינו עושים אותו דבר, אך מה יהיה הסוף מכל זה? פדואה מתנעת בראשה ואינה פוצה פה.

דיין: מה יהיו התוצאות? האם לא חשבת מה יהיו תוצאות המשך ההסתה נגדנו. שיהי זה אינה מובילה לפיתרון כל-שהו ועליכם למצוא דרך אחרת.

פדואה: אם כך, או עליכם תחילה לסגת מארצותינו. ייתכן שזו היא הדרך.
דיין: נסיגה, נסיגה... כאילו רק המיר לח הזאת לבדה נותרה בשפה הערבית. אין

פדואה טוקאן

ניסוג בו בזמן שהערבים אינם נכונים לווי תור כלשהו? נאצר נסע מייד אחרי המלחמה לחרטום וכפה שם את השפעתו על מדינות ערב כדי שיימנעו משיחות או הכרה ביש-ראל. הוא לא מסכים לתת חופש מעבר או לפיתרון הבעייה תוך שיחות שלום.
פדואה: אך עבד-אל-נאצר הסכים להתייחס לטת מועצת-הביטחון המבטיחה את הדרך להגיע לפיתרון של שלום לבעייה. הבעייה היא שאדם רוצים שלום תוך גילת ארץ מתנו בכוח והכרה בשוניים בתוקפנות.
דיין: אין אתם יודעים מה אנחנו רוצים? כל זמן שאדם מסרבים לשבת איתנו לשלוח אחד לשיחות?

ישראל קטנה ובטוחה

פדואה: אין אפשר להגיע לשיחות שלום כשצד אחד ממשיך בתוקפנות נגד הצד השני? בני-אנוש יכולים לשוחח ולהתייחס על נושאים השונים במחלוקת. אך נסיגה מאדמה גוולה הינה זכות שאין חולי-קים עליה. הצעדים לשלום מתחילים בנסיגה.

דיין: העיקר, וחשוב מאוד שאת תדעי זאת, ויידעו זאת כל הערבים, שאיני מאלה הקוראים להתפשטות ישראל. אני מאמין אמונה שלמה ברעיונות בן-גוריון וחכמתו. על כן אני מאמין כמוהו שישאל קטנה אך בטוחה, טובה אלף מונים מישאל גדולה אך הנמצאת בסכנת חיסול.
כנען: מה כהנתך בדיוק כשאמרת, יש-ראל קטנה אך בטוחה?
דיין: על נקודה זו אנו רוצים משא ומתן. אנחנו מוכנים להיות גמישים הרבה יותר ממה שאדם חושבים.

פדואה: עד איזה גבול? האם עד להחזרת הפליטים לבתיהם?
דיין: כהדאי שלא. הרשו לי להיות גלוי-לב ומציאותי. האם יישאר משהו מ"מדינתנו אם נחזיר את הפליטים לבתיהם? הרי שובם של הפליטים פירושו אי-קיום ישראל. אך עם זאת אפשר להיות גמישים גם בנושא זה, נניח שנחזיר עשרה אחוז מהם, ובתנאי שאנחנו נבחר מי יחזור... אני מבין מדוע מסרבים הערבים לשבת איתנו היום. הם פשוט רואים את ההצעות לפיתרון ממבט של היום בלבד. הם אינם רואים את אפשרות המיזוג אשר ייתכן ויבוא בעתיד בין ישראל ובין... (כאן הופרע דיין על-ידי חמדי כנען). בעבר נוצרו תנאים לשיחות יהודי-ערבי. כאשר יסתיימו מעשי-האיבה ויתחילו החיים המערובים יחד צד דור חדש מאוחד ודומה.

פדואה: זה יכול היה להיות ב-1948. זה קרה בעת שישיבו בפלסטין בניה. אך לאחר שבניה גורשו ממנה ובאו זרים במר-קומם, מכל המינים ומכל הסוגים, אז איזה איחוד יכול להיות?

דיין: האם את חושבת שאין סיכוי?
פדואה: תיקחת כאלה אינן יכולות לצמות באדמה שרחתה את דם בניה.
דיין: כך מדברים הקיצונים. האמת היא שישנן הזדמנויות רבות בהן אפשר להגיע אל המיתרון היחול, אפילו אם נעזוב רגע את גירסת האיחוד. יש ביננו הצעות אחרות אשר יש בהן כדי לשכנע את הערבים. אני מתכוון בדרך של משא-ומתן. אך הצרה היא עמדת נאצר.

פדואה: נאצר הסכים להחלטת מועצת הביטחון וזה די בו כדי להוכיח שלא יהיה מיכשול בדרך לפיתרון. בעת שתסיגו נתי-חיל לדון בעניין הפיתרון הכולל של בעיית פלסטין.

דיין: את מסנת את עמדת נאצר...
פדואה: בגלל שהיא עמדת העולם ה"ערבי כולו. אתם משלים את עצמכם כשאתם חושבים שהוא כופה את עמדתו על אחרים. הוא עומד כך מתוך רצון העולם הערבי כולו. הוא ישיג את עמדתו רק בעת שה"עולם הערבי ירצה זאת.
דיין: אני פאסימי מאוד. (כאן קם דיין והשיחה הסתיימה).

הסטודנטים. עשרות סטודנטים יועסקו ב"תפקידי השמירה, בשכר של 2.50 ל"י לש"ע. גם חלק מבעיות הביגוד שלהם יפתרו. הם ילבשו מדים מיוחדים, שיירכשו על-ידי האוניברסיטה העברית.

הסידורים החדשים התקבלו ברגשות מעורבים על-ידי הסטודנטים והפרופסורים. אמר הסטודנט לכללה מאיר יעיש (22): "אני מבין את הצורך הביטחוני בסידורים אלה. יכול להיות שכולל להתגבר ולהסתגל דר על כל ההגבלות, אבל מה שמדאיג אותי ועומד לנגד עיני היא האזהרה של פרופסור לייבוז'ביץ' שאם המצב ימשך כך אני עשויים להפוך למדינת ש. ב. היום רק כמה עשרות סטודנטים יפכו לשוטרים, אך מי יודע מה יהיה מחר?"

אירגונים הבונים החרוטים

בירושלים המיוחדת, בחלקה המערבי, עמד בית קטן, שבו ישבו משך עשרות שנים אנשים ודיברו על שלום ועל אהוה. הוא הוקם בשנת 1924, על-ידי הלישכה המרכזית של הבונים החופשיים. 650 חבי-ריו הערבים היו מתאספים בו, ומסכים לחקור ולהבין, בכנות וביישוב דעת, את הבעיות הקשות של האזור ושל העולם בכלל.

מוגרב

מאו מלחמת העצמאות היה מעין הסכם בלתי כתוב, שעל הבית הבורדו, שנשאר בשטח ההפקר, להישאר על תילו. הוא היה מין סמל אחרון ל"שלום שאיננו."

הוא עמד עשרים שנה בשטח ההפקר, וכל הכדורים והפגזים זים שעפו בין שני הצדדים דילגו עליו. אבל את מלחמת השת-הימים הוא לא הצליח לעבור בש"לום. הוא נהרס, על כל מיתקניו עתיקי הימים, על כל ה"כפרים שבו והימים מכים בעלי הערך ההיסטורי שלו. זה קורה במלחמות.

דוגמה סימבולית. 650 חברי מיסדר הבונים החופשיים שהיו בירושלים המיור-חית נשארו רק 30, וה-30 הללו רוצים להמשיך במסורת האחוה של תנועת ה"אחים הבינלאומית, ולצרף גם ישראלים. "רצינו קודם כל למצוא הסדר לתיקון הבית, להחזיר אותו לשמוש הקודם. זה היה מין סמל, סמל שנחרב, וצריך לבנות אותו מחדש." אומר לופתי מוגרבי, איש הסניף. "פנינו לחברים בירושלים המערבית. הם ביקרו אצלנו, וקבעו שהתיקון יעלה כ-15 אלף לירות, ובוה נגמר העניין. "החשבונוט שלנו בבנקים הוקפאו, אין באפשרותנו להשיג את הכסף הדרוש ל"תיקון. קיינו שהבית יתוקן לפחות בצורה זמנית על-ידי שלטונות ישראל, בעזרת חברי המיסדר הישראליים, והדבר לא יצא. "אנחנו, הבונים החופשיים בכל העולם, וגם בירושלים המיוחדת, דוגלים בשלום. בבית זה היינו שוב יכולים להיפגש. יהי-דים, מוסלמים ונוצרים, כאישים. מה שדרוש הוא מחוה קטנה יחסית, כדי להשיג זאת. זה עלול ליכח לתת דוגמא לכך ש"אנחנו מסוגלים לחיות ביחד, ללא מלחמה." בינתיים נשארה הדוגמא הזאת סמלית מאוד. בבית הקטן, ההרוס בחלקו, נפתח בר ממדרגה רביעית, ואנשי המיסדר נצ"ל-בים מכך עד עמקי נשמתם. "זה פגיע בכל הערכים בהם דוגלים חברי המיסדר בעולם."

פשעים כשלא הולך

יום שחור עבר על ארבעה שוודים אל-מונים בליל-שבת השבוע. באשר פנו, לא הוליתו לשים את ידם על שום פדיון ראוי לשמו, אף-על-פי שרק סנטימטרים מעטים הסרירו בינם לבין חצי מיליון לירות. מנדל פסקל (56), השומר הממושקף של איזור התעשייה באשדוד, הכניס את הפתק שלו לעזון-הבקרלה של מנגנון-האזעקה ב"מלששת יחזמי" אשדוד בשעה 9 בערב. אחר כך המשיך בסיכובו הרגיל על אופניו. ב-11.30 הגיע שוב אל מלששת יחזמי (חששך בעמ"ד: 24)

סודונטים

קאמפוס או קמפ?
גדות הרשת המקיפות את הקאמפוס יתקונו ויתוקו. "בנינו מספר שפרים שיהיו נקודות-ביקורת לנכנסים לאוניברסיטה. רכב העובדים והסטודנטים יסומן בסימון מיוחד. עשרות סטודנטים יועסקו בתפקיד של שומרי רים ובדוקים, וכל אדם שירצה להיכנס לאוניברסיטה חייב יהיה לעבור ביקורת. אלה הם חלק מן הסדורים החדשים העומים דים להפוך את פני האוניברסיטה העברית בירושלים למתח-צבאי מבוצר. יעודם הוא מגיעת מעשי-הבלה אפסריים.

מה גרם לכך ש-18 חודשים אחרי מלחמת-ששת-הימים, נזכרו לדאוג לסידורי-הביטחון באוניברסיטה העברית? האם התקבלה אי-פורמציה שהמטרה הבאה של החבלנים היא האוניברסיטה העברית, או שמכתיבי-האיים השייכו סטודנטים ערבים מן הגדה ומזרח-ירושלים, גרמו להגמית חשומת הלב ל"ביטחון באוניברסיטה העברית?"
בורות ביטחון. מבחירי דוברי האי-ניביר-סיטה, גירא שמיס: "זה לא נכון שסידורי-הביטחון הם כה טריים. מאז המלחמה הכניסו כל מיני סידורי-ביטחון, כמו רכז כל ה"תיקים סטודנטים שוכחים לפעמים ובדיקי"תם, בורות-ביטחון כרחבי הקמפוס להשלכת חומרי-נגד ל"תוכס".
בעייה אחת שתמצא את פיתרונה ב"סידורים החודשים היא בעיית התעסקוה של

במדינה

(המשך מעמוד 16)
מה שחשוב יותר הוא התקדים שנקבע בכארי-שבוע: טיף העבודה שם הוא הסניף הראשון שהעז להמרות בגלוי את פיו של מזכיר העבודה, פינחס ספיר, ולהגיד "לא" בצורה כה חד-משמעוית.

כריאות המגיפה הצהובה

חיסה האדומה הפכה לחיפה הצהובה. ב"שבועות האחרונים נפלו עשרים חיפאיים רבים למישכב. לאחר שחלו בצהבת, זה החל כשלפתע, בלי כל אזהרה מוקדמת, החלה להכות מחלת הצהבת בממדים שאדם נודעו קודם לכן.

תעניין החל בסקולטה לארכיטקטורה של חטכניון, הנימצאת כבניין הישן של הסניף, ב"הדר-הכרמל. כזה אחר זה חלו עשרה מתלמידי הפקולטה, והסטרנטים, הבכרת נצרה ב"רומן נפלו למישכב גם 47 מתלמידי-בייס לטכנאים בשססה. שלדי הטכניון, הדבר עורר חשד בלב החולים הנועמים, וכלב הכריאים שחששו כי אף הם יועמים, דלים לצהוב. הם שברו כי מקור הצהבת מצוי בפגזות של הטכניון בהדר-הכרמל. "שמי" לבי מי רבנית חחולים הם תל-מיד השנים הראשונות, המרכיב לאכול בסנוה" אמר אחד "הצהובים", רון כולצ'ק (21), תלמיד קורס ב"ב. כתלמידי השנים הגבוהות הצהבת כמעט ולא פגעה."